

SLUČAJ OSIJEK: *FERAL* NAVODI SLUČAJEVE NIZA UBOJSTAVA OSJEČKIH CIVILA 1991. I 1992. GODINE

METAK PO GLAVI STANOVNIKA

Dok Glavaš negira postojanje eskadrona smrti koje su ubijale po Osijeku, Kramarić govori o pojedinačnim incidentima koje su istražni organi temeljito obradili. Metkom s leđa, ubijen je na ulici treći čovjek osječke policije; hrvatski branitelj Međugorac, stradao od hrvatskog metka, mrtav je vozan od fronte do fronte kako bi ga se prikazalo žrtvom agresije; deseci ljudi, svezanih ruku i s rupom u glavi plivali su Dravom. O prilikama u ratnom Osijeku može posvjedočiti i general Josip Lucić, koji je javno optužio Glavaša za pokušaj svoje likvidacije, nakon čega je otišao u Zagreb i sve prijavio Tuđmanu

Drago HEDL

U Osijeku se, tokom 1991. i 1992. godine dogodilo stotinjak ubojstava, mahom civila, no ubijani su i hrvatski branitelji i policajci, pa čak i inozemni novinari. Taj zastrašujući broj likvidacija, zbog kojih do danas nitko nije odgovarao, nisu proizvoljne tvrdnje Ladislava Bognara, donedavnog osječko-baranjskog župana, kako to sada žele prikazati Branimir Glavaš, Zlatko Kramarić i dio medija. To su činjenice, zabilježene u policijskim arhivima. Dvojici najodgovornijih ljudi iz tog vremena sasvim sigurno ne odgovara da se priča o mračnoj strani obrane Osijeka ikada raspLETE, jer bi to bacilo posve drugačije svjetlo na njihovu ulogu u ratnom vremenu. Otuda i tako žestoki napadi na Bognara, koji je ponovno aktualizirao cijelu tu mračnu priču, nedavnim intervjuom našem listu.

Iza svakodnevnih bombardiranja gotovo posve opkoljenog Osijeka i grčevitog otpora hrvatskih vojnika da obrane grad, u Osijeku su se 1991. i 1992. događale i mračne stvari, koje s obranom grada nisu imale nikakve veze. Civili su odvođeni iz svojih stanova, ispitivani na nekoliko lokacija u gradu, nakon čega bi im se gubio trag. Neki su kasnije pronađeni mrtvi, dio tako odvedenih i danas se vode kao nestali. Priča o likvidaciji civila u Osijeku, ali i hrvatskih policajaca i branitelja, nije ništa manje mračna od gospičke. No gospička je, za razliku od osječke, dobila svoj sudski epilog. Dio te mračne osječke priče je i nekoliko ubojstava koja su se zbila krajem 1991. na posve istovjetan način.

Ugledni onkolog Kliničke bolnice Osijek, dr. Milutin Kutlić odveden je iz svoje kuće u Mrežničkoj ulici u Osijeku 7. prosinca 1991. Susjedi su vidjeli kako su oko 16 sati po Kutlića došla dvojica vojnika u maskirnim uniformama, *yugom* bez registracijskih oznaka, s razbijenim vjetrobranom. Kutlić je sutradan pronađen u Dravi, u predjelu restorana Bastion, zajedno s još jednim tijelom koje ni do danas nije identificirano. Na mjestu ubojstva, uz tragove krvi, policija je pronašla i 12 čahura kalibra 5,6 i dvije čahure kalibra 7,65 mm. Na Kutličevom tijelu, kao i na posmrtnim ostacima druge osobe, pronađene u Dravi istog dana, bila je vidljiva prostrijelna rana na glavi, te tragovi samoljepive smeđe trake, široke 55 mm. Žrtvama su bile vezane ruke, a trakom zalijepljena usta.

Internacionalni šahovski majstor Bogdan Počuća, grafičar po struci, odveden je iz kuće svog mnogo poznatijeg brata Janka, u Villsonovoj ulici 19. Susjedi su vidjeli kako su po njega, 29. prosinca 1991. oko 13 sati, automobilom marke *škoda*, bez

registracijskih oznaka došle osobe u maskirnim uniformama. Njegov leš pronađen je nekoliko dana kasnije, u Dravi, s rupom od metka na glavi, vezanih ruku. Branko Lovrić, direktor radne zajednice osječkog PTT-a, odveden je iz svoje kuće u Sisačkoj ulici 11, 25. studenoga 1991. Svjedokinja, koja je u kući živjela kao podstanarka, vidjela je dva uniformirana muškarca i jednu u ženu, plavušu, kako zvuče na Lovrićeve vrata. Pozvali su ga na informativni razgovor, rekavši mu kako će ga za pola sata vratiti kući. Na zadnje sjedalo sivog *BMW* metalika, bez registracijskih oznaka, s Lovrićem su sjela dvojica muškaraca, dok je žena vozila. Oni su se doista ubrzo i vratili, no bez Lovrića. Iz njegove garaže izvezli su automobil *zastava 101*. Lovrićevi posmrtni ostaci nikada nisu pronađeni.

Radoslav Ratković, zaposlenik Kliničke bolnice Osijek, jedini je preživjeli među desetak osoba koje su, poput Kutlića, Lovrića i Počuće, likvidirane na istovjetan način. Deset godina kasnije, Ratković je svoj iskaz dao hrvatskoj policiji, koja je 2001. obavljala istragu o brojnim osječkim ubojstvima. Njegovo svjedočenje snimljeno je na videorekorderu. Javnosti je nepoznato što je tom prilikom Ratković rekao policiji, no njegovo prvo svjedočenje pojavilo se razmjerno brzo nakon događaja, na TV Baranja, koja je emitirala s tada okupiranog hrvatskog područja. Ratković je opisao kako su ga 7. prosinca 1991. iz kuće njegova nećaka, izvela trojica vojnika u odorama ZNG-a. Odveli su ga u Dubrovačku ulicu u Osijeku, gdje su ga ispitivali, postavljajući mu više puta samo jedno pitanje: "Tko su četnici koje znaš i tko su četnici s kojima surađuješ?". Tukli su ga i premlaćenog ugurali u zeleni *audi 80*. Ruke su mu vezali širokom samoljepljivom trakom, a u usta nagurali papir i zaljepili trakom. Odvezli su ga do Drave, u predjelu restorana Bastion, dovukli do stepenica i pištoljem pucali u glavu. Metak je prošao kroz Ratkovićevu čeljust. Gurnuli su ga u vodu i potom ispali još jedan metak, koji mu je prošao kroz usta i izašao u predjelu čeljusti. Ratkovića je ponijela voda, a dvojica koji su pucali, uvjereni da je mrtav, otišli su. Uspjevši se osloboditi ljepljive trake, Ratković je nekako doplivao do obale. Šćućurio su u grmlju u čekao. No ubrzo, isti se automobil vratio. U njemu su dovezli dr. Kutlića i likvidirali ga. Ratković je identificirao dvojicu od trojice vojnika, navevši i njihova imena. Rekao je da je u Dubrovačkoj ulici ispitivano još osam osoba, među njima i jedna žena, koji su kasnije ubijeni na isti način.

Feral je razgovarao s obiteljima Kutlića, Lovrića i Počuće. Oni su imali velikih neugodnosti prilikom prijavljivanja nestanka svojih bližnjih. Supruzi dr. Kutlića rekli su da se strpi nekoliko dana, da joj je muž možda otišao kod ljubavnice. Supruzi Branka Lovrića falsificirali su datum prijave nestanka, što joj je kasnije stvaralo velike probleme. Osječki odvjetnik i član Državnog sudbenog vijeća, Dražen Matijević, ovih je dana izjavio kako je Lovrić, inače uzoran suprug i brižni otac dvoje djece, pobjegao u Njemačku jer je bio agent KOS-a. Marija, supruga pokojnog Lovrića, čije tijelo, rekli smo, ni do danas nije pronađeno, podnijela je zbog toga protiv Matijevića kaznenu prijavu.

No, ubojstva na obali Dravi samo su manji dio priče o likvidaciji civila koja se u Osijeku odvijala daleko od bojišnice na kojoj se vodila grčevita bitka protiv velikosrpske agresije. Dok su istinski domoljubi i časni hrvatski branitelji ginuli na linijama obrane, a u gradu od neprijateljskih granata svakodnevno stradavali nedužni građani, Osijekom su kružili odredi smrti. Duško Bekić i njegov otac Dragan, izvučeni su iz podruma u Vukovarskoj ulici u Osijeku, u blizini Osječke ljevaonice, gdje su se, zajedno sa skupinom drugih građana, sklonili od topničkog napada. Odvela ih je grupa vojnika u maskirnim uniformama i likvidirala na obližnjoj željezničkoj pruzi. Postoje svjedoci koji tvrde kako je jedan od vojnika u maskirnoj uniformi, prije nego što su pobili Bekiće, motorolom nazvao nekoga u krizni štab i pitao: "Kojeg od

dvojice?”. Odgovor je vjerojatno bio “obojicu”, jer su se nakon toga začuli rafali i obojica Bekića su ubijena. Rođakinja Bekićevih s kojom je razgovarao *Feral* tvrdi kako su im nakon ubojstva Duška i Dragana, stigla upozorenja da ne odlaze na njihov pokop jer bi i sami mogli biti likvidirani.

Prema *Feralovim* izvorima Duško Bekić bio je poznanik Vladimira Šeksa, predsjednika osječkog Kriznog štaba u jesen 1991. Prema jednoj verziji Šeks je, u svojstvu odvjetnika, prije rata na sudu branio Bekića, kojemu je suđeno zbog falsificiranja vozačkih dozvola. Drugi izvori tvrde da su se Šeks i Bekić upoznali u zatvoru u Staroj Gradišci, gdje su obojica izdržavali kaznu. Prije ubojstva Bekić se hvalio kako za Šeksa odrađuje poslove u Baranji.

Posmrtni ostaci Dragana Stojića, vozača u osječkom IPK-u, koji je iz svog stana u Ulici Kralja Petra Krešimira Svačića 2 b, odveden 20. listopada 1991. nikada nisu pronađeni. Osobe koje su ga odvele, prvo su kod Stojićevih susjeda (čije ime svjedoci znaju) popile kavu, a potom odvele tada 39-godišnjeg Stojića, kojemu se otad gubi svaki trag. Stojićev brat tvrdi kako je Dragan odveden u Vojnu policiju u zgradu osječke Obnove, gdje je ispitivan i poslije toga likvidiran. Kaže kako ga je, neko vrijeme nakon bratova nestanka, posjetio nepoznati muškarac i rekao mu da ne istražuje bratov nestanak jer bi i sam mogao nestati. Kad je nakon završetka rata u Gruičevoj komisiji za nestale i zatočene pokušao saznati vodi li se na popisu i njegov brat, muška osoba cinično mu je preporučila da se javi Vojislavu Stanimiroviću i njegovoj srpskoj komisiji u Vukovar.

Sudski dostavljač Mile Stanar, zvani Toro ubijen je u jesen 1991. u osječkom Bosutskom naselju i s rukama zavezanim žicom bačen u obližnje umjetno jezerce. *Feral* je prije više od tri godine opširno pisao o spektakularnoj likvidaciji “atentatora” na Glavaša, Čedomira Vučkovića, iz osječka Hebrangove (ranije Bakulićeve) ulice. Taj čovjek doslovce je ubijen za potrebe Božićevog *ST*-a. Uhićen je na ulici, premlaćen i mučen, a potom likvidiran i dovučen u dvorište današnje Županije, u kojoj je u to vrijeme bilo Glavašev štab. Robert Pauleta, novinar koji je pisao o “četničkom atentatoru na Glavaša” priznao je u *Feralu* da nije bio očevidac nikakvog atentata, već samo da je dobio sliku ubijenog Vučkovića, a da je sve ostalo napisao na osnovu onoga što mu je ispričano. Vučković koji je bio u poodmaklim godinama i prilično gojazan, vlasnik male prodavaonice ptica i kućnih ljubimaca, mogao je biti sve samo ne atentator. No, u Osijeku nisu ubili ubijani samo Srbi. Jedno od nikad razjašnjenih osječkih ubojstava je i ono retardiranog Ante Abičića, koji je bio poznat u osječkom Donjem gradu, s vječitim tranzistorom na uhu, na kojem se uvijek orio Radio Šabac. Ante je preživljavao od skupljanja starog papira.

- Teško je očekivati da će policija nešto uraditi na otkrivanju tih ubojstava, kada ništa nije učinjeno ni na razotkrivanju ubojica policajaca – rekao je za *Feral* bivši visokopozicionirani djelatnik MUP-a. U Osijeku je, nekoliko dana nakon pada Vukovara, na ulici, s leđa, šorpionom ustrijeljen Duško Bošnjak, praktično treći čovjek tadašnje osječke policije, zadužen za logistiku i opskrbu policijskih jedinica. Njegovi ubojice nikada nisu pronađeni, a istraga je vođena traljavo i bez želje da se otkriju počinitelji. Kao i Bošnjak, i dvojica drugih ubijenih policajaca, Đekić i Pokrajac, bili su lojalni Srbi, na čiji rad nitko nije imao primjedbi. Đekić i Pokrajac ubijeni su od hrvatskog metka na Dravi, kod Sarvaša, gdje su s ostalim policajcima držali liniju obrane. Njihova smrt nikada nije razjašnjena. Kakve su prilike tada bile u Osijeku svjedoči i očajnička molba tadašnjeg drugog čovjeka osječke policije da ga se prebaci u Zagreb, zbog straha da će biti ubijen. Njegovom je zahtjevu udovoljeno i za razliku od Bošnjaka, on je danas živ.

Činjenicu koju je u svom javnom istupu iznio Ladislav Bognar, da su u Osijeku ubijani i hrvatski branitelji, a potom odvoženi na liniju fronte, kako bi ih se prikazalo kao žrtve srpske agresije, *Feralu* je još u svibnju 2001. opisao Vjencilsav Bill, nekadašnji pripadnik prištapske bojne u Osijeku, koja je osiguravala tadašnje Izvršno vijeće. U kolovozu 1991. ubijen je hrvatski branitelj Tihomir Međugorac, zvan Kjoto. Njegovo je tijelo potom izbačeno pred Glavašev ured, a vozač je rekao: “Evo vam ga”. U istrazi koju je provela vojna policija – tvrde *Feralovi* izvori - stoji kako je mrtvo tijelo Međugorca potom vozano od Nemetina do Donjeg Miholjca gdje se sa lokalnim zapovjednicima obrane pokušalo dogovoriti da ga se prikaže kao žrtvu srpske agresije. No, svi su to redom odbijali, pa je njegovo tijelo bačeno u kanal. Postoje očevici koji to mogu posvjedočiti.

Postoje međutim i očevici koji su voljni posvjedočiti i jedan ozbiljan incident koji se dogodio na proslavi godišnjice osnivanja Operative zone Osijek. Današnji načelnik Glavnog stožera Hrvatske vojske, general Josip Lucić, koji je na to mjesto došao u proljeće 1992., nakon smjene Gorinška javno je, pred više svjedoka, optužio Glavaša kako ga je ovaj htio ubiti. “Znao sam što smjeraš i sklonio sam se u osječki Hotel *Central*. Kad je te noći nestalo struje, pokupio sam svoje stvari i s četvoricom tjelohranitelja, u vojnim vozilima, iste noći otišao u Zagreb, pravo Tuđmanu, da mu kažem kako pod takvim uvjetima više ne mogu biti u Osijeku. Od tada se više nisam vratio u Osijek”. To dovoljno govori o prilikama koje su tada vladale u Osijeku. *Feral* je u posjedu pisanog izvješća bivšeg osječkog policajca, koji je jedno vrijeme, ratne 1991. radio i u SZUP-u. U tom izvješću, za koje je *Feralov* novinar dobio potvrdu jednog bivšeg, visokopozicioniranog djelatnika policije, da je “realno i autentično” nabrojane su jezive stvari. Na osnovu tog iskaza, istraga bi, da postoji volje, lako razotkrila dio kriminalnog lanca koji je to vrijeme u Osijeku organizirao eskarodne smrti. “Mnogo leševa izvučeno je iz Drave sa žicom na rukama koje sam osobno pregledavao i po direktivi skidao žicu i odnosili ih na polja, te smo bacali bombe i mine na njih, tako da izgleda kao da su nastradali u granatiranju”, stoji u ispovijesti nekadašnjeg policajca i kasnijeg djelatnika SZUP-a.

Posve nerazjašnjena ostala su i ubojstva dvojice inozemnih novinara Paula Janksa i Christiana Wuttenburga, koji su ubijeni u Osijeku 1991. Prvi je bio pripadnik Internacionalnog voda, a Jankes je došao istraživati njegovu neobičnu smrt, da bi i sam bio likvidiran. Jedan pripadnik tog voda kasnije je novinarima, za honorar od 2.000 DEM, pokazivao koje su srpske kuće u Čepinu minirali pripadnici tog voda. Početkom 2000. godine, u velikom intervjuu *Feralu*, Petar Kljajić, tadašnji predsjednik Županijskog suda u Osijeku, nakon sukoba s Glavašem, svojim dotadašnjim vrlo bliskim suradnikom, optužio je Glavaša za sudjelovanje u nizu ubojstava. Stvari koje je tada iznio Kljajić, tadašnji predsjednik Županijskog suda, bile su mnogo ozbiljnije i teže od onoga što je u nedavnom intervjuu *Feralu* na Glavašav račun iznio Bognar.

No, na Glavašev zahtjev, Kljajić i on sastali su se u kafiću Kljaićevog sina i dogovorili se da prestanu s međusobnim javnim optužbama, u strahu da bi ih to moglo odvesti kamo nikako ne žele. *Feralovi* izvori tvrde da su se ovih dana, kad je Bognar izašao sa svojom pričom, sastali Glavaš i Kramarić, da se dogovore kako istupati u javnosti. Može li se nakon svega što je posljednjih dana izneseno o osječkom slučaju očekivati akcija pravosudnih organa? Najbolji odgovor na to pitanje dao je glavni državni odvjetnik Mladen Bajić, kad je prilikom posjeta predstavnika Osječkog centra za mir, koji su mu donijeli dosje o protjerivanju građana iz stanova 1991., i 1992., pozvao građane da svoje iskaze o osječkim događajima pošalju izravno u Zagreb. Tako je najbolje rekao što misli o onima u Osijeku koji bi trebali rasplesti ovaj slučaj.

OKVIR

Glavaš na ljetovanje, Bognar na policiju

Bivši osječki župan Ladislav Bognar, dobio je poziv da se dan prije izlaska ovog broja Ferala, u informativnom razgovoru očituje o optužbama koje je iznio u intervju našem listu prije dvadesetak dana. U posljednjem broju *Arene*, Branimir Glavaš u velikom je intervju obznanio kako mjesec dana odlazi na ljetovanje. To može značiti, da on, za razliku od Bognara, nije dobio nikakav sličan poziv.

Bognar nije znao odnosi je li na informativni razgovor u osječku policiju pozvan u svojstvu svjedoka ili svojstvu osumnjičenika.

pod slike:

IMG 7240

Dubrovačka ulica u Osijeku kamo su prije likvidacije odvođeni srpski civili

Snimio Nenad Kokotović

IMG 7180 ili 7183, 7192

Žrtve su, ruku vezanih na leđima i začepljenih usta, dovođene na dravsku obalu gdje su likvidirane

IMG 7205

Drava kod Bastiona, mjesto na kojem su obavljane egzekucije civila

IMG 7236 i 7233

Marija Lovrić, čiji je suprug odveden 25. studenoga 1991. ni danas ne zna njegovu sudbinu

IMG 7169

Osječki onkolog, dr. Milutin Kutlić, pronađen je u Dravi, s rupom u glavi i ruku vezanih na leđima

OS 2. JPG ili Os-1 JPG

Dragan Stojić, odveden iz svog osječkog stana 20. listopada 1991. nikad nije pronađen